

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Cătru

Administrația: Piața Cuza Vodă 16

Redacția: Str. Dorobanților 11

Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori . . . 30 Lei | pentru autorități . . . 60 Lei | pentru întreprinderi financiare . . . 100 Lei

Un an nou

În Ardealul lacrimilor și durerilor mute până mai ieri, se simțea nevoia slovei tipărite izvorită din necesitatea adevărată a culturii.

Visul de aur al atâtor generații îndeplindu-se prin unirea tuturor românilor prin victoria armelor, rămâne să cucurim altă victorie, aceea a culturii. Către ea se îndreaptă toată energia și munca acelor cari înțeleg că singura cale luminoasă de urmat e noua cultura.

Spatem un popor, nestovit din de viață și de însușiri. Cântecul nostru popular, lozincile, baladele povestirile pline de viață, născute și păstrate cu sfârșit prin vitregia vremurilor seculare precum arta și literatura înfloritoare dintr-o vreme, devin în deajuns că avem un rol mare de îndeplinit în acest Răsărit, azi: să fim stema magică a culturii latinității.

Cultura altor popoare, care au dat tot ce se poate produce până la cea mai înaltă culme a gândirii omenești, va apune și alta va lua locul, a unui popor tânăr.

Noi suntem, o afirmăm nu din mândrie, națională ci din constatarea serioasă, acei chemați, mai târziu, să răsfățăm înflorirea civilizației în această parte a Continentului.

În acest sens mergem.

Pornind de la acest crez, un mănunchi de patrioți și cărturari, conșiați de înserențata culturii, au pornit la drum. Drumul cel mai frumos și înălțător. Munca lor folositoare trebuia sprijinită real.

În o bună zi de primăvară, acest mănunchi de patrioți și cărturari, dădu viață „Culturii Poporului“. Dintr-o sâmbătă ulei cetăți culturale strălucitoare prin Clujul, dar, în adâncurile cărui exista seva sufletului românesc, peste care s'a depus prigonirea de veacuri, a fost fîrse, să răsăre cea înaltă floare albă a visurilor noastre, floarea mândră a culturii românești. Ea este așa de plăpândă și flehulea ei înșelătoare pătrunzătoare ochii, sub lumina și

munca oboșitoare a colaboratorilor, această floare „Cultura Poporului“, crește și din zi în zi se face mai frumoasă.

În pragul unui alt an, putem să ne reîntoarcem privirea în urmă. Putem privi și să ne dăm seama câtă energie, dragoste, muncă desinteresată, s'au irosit în jurul „Culturii Poporului“, câte piedici am avut de întinpinat și ce greu drum, oboșitor a fost până aici.

În pragul unui an nou, odihnindu-ne puțin și reculegându-ne puterile, putem vedea, plini de mulțumirea sufletească, ce ț-o dă numai îndeplinirea faptelor bune, rolul covârșitor ce l'a avut „Cultura Poporului“. Această revistă cu scrisul amuls din sinceritatea inimii ca să meargă la inima cititorilor, în o vreme relativ scurtă de aproape un an, a putut străbate în tot cuprinsul românismului dintre Nistru și Tisa. Ni se umple sufletul de bucurie, că munca noastră cinstită, plină de sențitate și patriotism, gândurile noastre curate, vorbele năzuințelor noastre de cultură și umanitarism, n'au fost svărlite în zadar.

„Cultura Poporului“ a mers acolo unde trebuia. Împărțită în zeci de mii de exemplare, ea este hrana sufletească a masei adânci ale poporului și cu mândrie o vedem stînd la locul de cinste pe masa octogenarului preot dintr'un sat în cine știe ce depărtare, pe masa muncitorului dintr'o mahala pustie a orașului, sau pe masa țărânului cuminț, știutor de carte, care în mîntea lui limpede și curată, desvînd și căutînd vorbe cu vorbă tipărită.

Suntem în pragul unui an nou, putem în liniște adânci munca noastră. Ne dăm seama că începutul nostru cultural, ca orice început, are nevoie de mai multă protecție.

„Cultura Poporului“, la începutul activității ei, are și multe lipsuri. Vom căuta să le îndreptăm. Am făcut ce-am putut; vom face mai mult în viitor. Suntem mulțumiți că talente reale, zilnic, se adună în jurul foaielor. Suntem în măsură a afirma că vom adăpa toate

îmbunătățirile și că vom face una dintre foile culturale cele mai alese.

Cu acest gând pășim în alt an plini de nădejdi. Mulțumind din suflet sprijinitorilor și colaboratorilor din jurul foiei. Mulțumim cititorilor cari ni-au înțeles și ne ajută.

Păgăduim și mai departe să revărsăm numai cultura, singura în măsură, a ne impune printre națiunile cari vor să trăiască prin cultură și civilizație.

Și acum, când la ferestrele mici de la țară, la luminile orbi-

toare de la casele din orașe, copii, vestitorii de fericire, pocnesc din harapnice, trag buhaiul și clopotul întovărășind glasurile arginții ale acelor cari zic „Plugușorul“, în clipele aceste când se îngroapă un an vechi pentru a veni altul nou, urăm tuturor noroc și sfârșim cu:

„Hopuri, hopuri, hopurate,
La mulți ani cu sănătate.
Mai mănâși, mîi făcăi

Hăi! Hăi!”

Direcțiunea gazetei
„Cultura Poporului“.

Refacerea morala

O așteptăm cu toți ca singura salvare în situația în care s'a ajuns azi țara. O așteptăm pentru a aduce un suflu de nouă viață asupra României mărite prin sacrificiul sublim al sutelor de mii de matrii.

Și totuși nu vine.

Ne-o făgăduesc partidele politice. Oamenii noi se rădăc în numele ei. Situații se creează numai prin evocarea ei înaintea mulțimei însetate. Ca un miraj înșelător, „refacerea morală“, dispăre îndată ce te apropii și în loc, pustiu arzător, chinușe încă mai mult norodul ce rătăcește în căutarea temeliei existenței sale.

Refacerea morală nu vine, pentru că o așteptăm dela alții.

Cinste, legalitate, patriotism, muncă, spirit de sacrificiu, toate frumoasele virtuți ale unui timp nu tocmai depărtat, azi sunt bune numai pentru aproapele nostru, fără a fi de dorit pentru noi. Așa simțim, așa vor fi copiii noștri crescuți la această școală de așteptare oarbă ca altul să-și facă datoria, pe care noi o disprețuim.

Și totuși ne plîngem iar stăpînirile se schimbă, meren; neputîndu-ne da acela ce noi înșăși nu avem.

A trecut în urma războiului un val de lene peste noi. A trecut, iar azi e departe, munca religioasă și sfîntă a dreptății. Au trecut de asemenea multe alte rele, și toate ne-au lăsat drept amintire această scîdere morală ce omoară orice progres al țării și neamului nostru.

Salvarea — care o așteptăm totdeauna din promisiunile de

îndreptare ale altora, stă însă în noi și numai în noi. Când vom ajunge să ne impunem respectarea legii până în cele mai mici ele ei amănunte, când ne vom iubi țara fiind gata la sacrificiile pe cari înainte de războiu le înțelegeam și le legitimam, când vom așeza munca și cinstea la temelia tuturor acțiunilor noastre — când în sfîrșit ne vom crește copiii în exemplul faptelor noastre, frumoase vom putea zice că refacerea morală nu mai este un cuvânt luat în desert.

Până atunci însă mai este timp. Nu într-o zi se pot obține astfel de rezultate și nu prin voința unui om. Trebuie o colaborare a tuturor oamenilor de bine începînd în școală și biserică continuînd în armată administrație și justiție. Încurajarea celor buni, pedeapsă aspră pentru abuzivi și amoralii, uciderea viciului încă din fașă, lertarea scoasă din obiceiuri, atât pentru cei mari cât și pentru cei mici. O dreptate severă, egală pentru toți, avînd isvoarele în conștiința celor buni și întinzîndu-se treptat asupra tuturor. Numai acestea ar putea fi temeliile refacerii morale pe care o așteptăm și-o vom așeză zădărnice sub formă de minune dumnezeiască.

Marile prefaceri sociale se realizează prin energia neamului a cătorva. Nu în număr, dar în hotărîrea luptătorilor stă izbînda. Pentru aceasta, căt va fi în România Mare o mîna de oameni cinstiți nu trebuie să disperăm. Din fericire însă ei sunt mulți foarte mulți, și dacă

azi, dezgustați poate de ceea ce văd că se întîmplă, se țin deaparte, nu trebuie totuși să uite că a sosit momentul când țara are trebuință de toate rezervele ei. Opera de asanare și refacere are nevoie de energii. Când politica macină atâtea capacități și energii în moara ei nesătioasă, nu se va găsi oare acel mănunchi de oameni cari, fără promisiuni și departe de agitațiunile dăunătoare să prefăc cuvîntul mîntuitor: „In voi e scîparea, și numai în voi“

Iar la cuvîntul lor, chiar acei ce nu vor mai avea în sufletul lor atîta putere să se desvîce de obiceiurile rele înrădăcinate vor avea totuși țaria să arate un alt drum copiilor lor, pregătind reînvierea morală de mâine.

„Cult. Poporului“.

Sărăcie de simțiminfe

Am scris, nu de mult, în coloanele acestei gazete, că avem nevoie de acei vizători în a căror inimă se repercută adînc și puternic durerile și dorințele celor mulți cari, ei, acest vizator, — ulti adeseori interesele lor personale, — se fac apostoli și propovăduitori acestor dorințe arătîndu-ne că deasupra intereselor personale trăiesc interesele neamului și țării. Dar când am scris aceste rânduri, nu mi-am închipuit că atât de curînd va veni un fapt concret care să confirme cu prisosință acest mare adevăr.

Societatea „Cultura Poporului“ alcătuită de intelectuali cinstiți și curăți la suflet, între care se pot vedea unii dintre cei mai luminați fil al neamului, profesorii universității din Cluj, societate curat culturală, care trăiește în afară și cu mult mai sus de frînturile politice de partide sau de persoane, aceasta societate a voit să țină o mare întrunire populară la Timișoara, pentru a protesta în chip civilizat contra sfîșierii Banatului Românesc.

Era pornirea unor cinstiți vizători a căror sentimente înalte covârșeau dorințele personale. Era dorința de a sco-

tura mulțimea, trezind-o din amoria grăilor mărune pentru ai arăta cubile înalte ale idealului. Era încercarea de a se vedea în ce măsură trăiește în inimele generației de după marele războiu de întregire, sentimentul iubirei de neam și țară. Și acest grup de idealisti plecați sub stăpânirea unui curat entuziasm, s'au întors de acolo cumplit de amărâți, — pentru câțiva timp căci au văzut mâini necurate ridicate spre drapelul lor strălucit, mâini ce țineau să întineze acest drapel cu dorințele politice de rând. S'au întors amărâți acest grup de vizatori — cu toate că întrunirile au avut loc — pentru că au constatat că mulțimea nu mai are încredere nici în oamenii cei mai curați la suflet, și, cu ochi cercetători cauta să vadă interese politice chiar în cele mai cinstite porniri sufletești.

Cât de grozav disprețuim politica, aceasta bătrână năvălă în zilele, care se suli-meneste pentru a înșela pe naivi că și-a schimbat fața și apucăturile, cu câtă grijă ne ferim de a nu veni în atingere cu dânsa, și ce ironie cumplită de a ni se arunca în cară, tocmai nouă, învinuirea că ascundem porniri politice. Am dorit să avem puteri de uriaș pentru ca strigătul nostru să patrundă în cele mai surde urechi și vorbirea noastră să convingă pe cei mai neîncredători oameni că cei de la „Cultura Poporului” nu fac și nu vor face politică, pentru că sufletele lor cinstite, mințile lor luminate, demnitățile lor și simțimintele sfinte ce-adună la un loc sunt atât de departe de politică, — așa cum se face ea din nenorocire, — pe cât e de sus vulturul care trăiește în lumina soarelui față de râna ce se fărâșește în tărâna umedă.

Între constatările dureroase pe care acești intelectuali le-a făcut în scurtul lor drum, este și aceea că: oameni cu situație socială înaltă sunt străini de sentimentele frumoase și că pentru a nu-și pune în pimejdie situația lor sunt în stare să încerce să înăbuși pornirile curate ale visătorilor, punând într-o tristă lumină personalitatea lor. Și aceasta sârăcie de sentimente, aceasta izbucnire nestăpânită a interesului personal, care gâtuie, sau încearcă să gâtuie pornirile înalte și cinstite, ne-a amărat pentru un moment și simțim datoria să arătăm acestă durere tuturor celor ce ne înțeleg. Fără îndolă că această ciocnire a idealului nostru cu realitatea urâtă, nu ne va abate de pe drumul pornit și nu ne va stinge focul dragostei care ne adună la un loc. Cu cât pedicele vor fi mai multe, cu cât îndarjirea celor ce privesc cu ochi dușmănoși mișcarea noastră va fi mai rea, cu atât puterea noastră de muncă se va mari. Asta să se știe.

„Cultura Poporului.”

Întelepciunea cerută de ziua de mâine... de general N. PETALA

„În război am fost cu toți frați; n'am putea oare să fim frați și în vreme de pace? După sfârșitul luptei sângeroase, n'am putea să punem umăr la umăr, precum am făcut atunci, pentru a clădi în loc de a dărâma a binecuvânta în loc de a blestema, a ne iubi în loc de a ne urî, a ne ajuta în loc de a ne pune piedici?”

MARIA.

Când războiul s'a sfârșit, în împlinirea atâtor visuri sfinte, ce minunat izvor de muncă și de vrednicie, trebuia să fie amintirea lui. Și când împlinirea aceasta se datorește jertfelor, suferințelor și așteptărilor înfrigate ale noastre, a „tuturor”, ce mai puternic indemn la dragoste, și cei mai mare chează de unire s'ar fi putut găsi pentru un neam de frați, decât însăși comoara acestor piete?

Și totuși strălucirea „minunii” a fost atât de puternică, încât pe mulți dintre noi ne-a făcut să nu putem cuprindea toată măreția ei.

A fost prea lungă încercarea vremurilor, și prea orbitoare puterea luminii, pentru ca ceasul cel mare să nu întunece privirile, care sfioase, abia îndrăzniseră să-l întrezărească în zări îndepărtate.

Bucuria a covârșit astfel sufletele, în loc să le cucerească încet, în toată măsura binefăcerei și rodului ei. Și s'a întâmplat atunci, ca sufletele cele mai drepte, cele mai curate și mai cinstite, să slăbească sub povara ei, în loc să se înalte prin înțelesul adânc al jertfelor ce o înfăptuise.

Oamenii au uitat o clipă trecutul, și fără a se gândi la viitor, au vrut să trăiască numai prezentul.

Și cum în uitarea tradițiilor de generozitate și de iubire frățască ale trecutului, și în ne cunoașterea voită a întelepciunii cerută de ziua de mâine, rămăne numai egoismul și invidia

clipei ce trăim, oamenii au micșorat măreția sărbătorii așteptată de veacuri.

Și-au preocupat unii altora jertfele, chiar cele mai curate, și și-au aruncat ocări și venin, în frământarea micilor și măruntelor porniri ale vieții. Uitaseră aproape, că în ceasul suferințelor fuseseră unii lângă alții, că sângele unora se contopise de mult cu lacrimile celorlalți, și că pământul acesta înfrățise pe veci pe luptătorii lui.

Și astfel cei, cari au fost cu toți frați în luptă, au sovăit după biruință.

A fost aceeași, desigur, o nouă încercare a unei scarte, care vroia să treacă „Neamul” prin toate vămile ei.

Creștineste suntem în sărbătorile „Nasterii Domnului”.

Simbol al „Mântuirii lumii” nu va fi el care și pentru noi. Simbolul iubirii și al dragostei vechi?

Nu va semăna el care printre noi, în ritmul strămoșesc-vântului lui „Pace vouă”, cuvântul veșnic nou al frăției pentru frați, și al armoniei pentru fiii aceleiași țări?

Iar anul nou pare începe, an al nădejdelor noastre, nu va fi el care anul împlinirii dorințelor noastre cele mai dragi? Oare, nu va însemna el începutul celorlalte „minuni”, începutul muncii de clădire laolaltă, în locul zadarnicelor dărâmări, asezând la temelie ei, iubirea creatoare, în locul neputincioasei urii?

O doresc, și o doresc din tot sufletul meu, căci care Român adevărat ar putea visa pentru neamul și țara sa, un mai mare, mai sfânt și mai neprețuit dar.

General N. PETALA.

AN NOU

Sărbătoarea nădejdei. An nou, zi sfântă, de care întreaga omenire și leagă speranțele toate, visurile de mai bine și gândurile de noroc.

Primită în toată lumea în chiote de bucurie și veselie, toate popoarele încearcă în toate chipurile, să zmulgă taina, zilelor ce vor veni.

Zi sfântă, în care deziluziile mor. Zi sfântă, în care umărăciunile și greul vieții se îndulcește. Zi sfântă, în care și uitarea și ertarea, înfloresc în suflete și ne face pe toți mai blânzi și mai buni.

Copii ne știutori, neincercați de frământările vieții, cu bucuria nestăpânită împlinesc anul ce vine în nădejdea împlinirii nevinovatei lor doruri.

Fecioarele visează, fătul frumos ce le va fi urșitul. Bărbații trag nădejdea că glia bogată le vor răsplăti munca. Bătrânii învovorați de ani, că vor mai duce cu bine și povara anului ce vine. Măștișle meștere, turnând plumb și ceard, se străduiesc să intruchipeze în ceara și plumbul topit, deslegarea gândurilor lor de bine și noroc.

Cu toți nădădăm, cu toți sperăm înfăptuirea minunilor așteptate de sufletele noastre înălțându-se mai bine, trisetate de soare, cutremurate de viață.

Durerile încetează. Nevoile se mîță. Vrăsmășile se potol-

lesc. Grițile mari și mici și domolesc arșita. Răutatea îngrădădită tot anul în inimi se risipește lăsând măcar o clipă sufletul omenesc curat și neîntinat. Mila de aproapele nostru înfrățită cu mila de noi înșine, se revarsă luminoasă în ființa noastră întreagă. Ce buni simțim în marea sărbătoare a nădejdei!

Și dacă în fiecare zi ar veni, ar fi începutul unui an nou și dacă în toate zilele anului, am avea sufletul din prima zi a lui, cât de fericită ar fi omenirea.

An nou, zi de sfântă nădejde. An nou, zi de sfântă bucurie. Bolnavul își mângăie nădejdea că anul ce vine i-aduce leacul. Sărmanul mințindusi foamea, că în taina zilelor viitoare se ascunde belșugul. Munca, și va afla răsplata; Cinstea canuna de lauri, Adevărul, Isbânda; Lumina, strălucirea; Virtutea, triumful; Capacitatea, locul; Dreptatea, cinstirea.

Și toate dorurile ajunse.

Pentru fie care gând, în șirul zilelor ce vin veni-va și împlinirea. Nimeni nu îndrăznește să creadă că aceiași viață de totdeauna, aceiași viață trăiește în mîile de ani din urmă, și va roștogi în nesfârșit același tainică chemare. Nimeni nu se îndoaște, nimeni nu se teme, că toate gândurile lui nu vor fi ajunse, că toate dorurile lui nu se vor înfăptui nici când. Nici odată credința nu și arată puterea mîntuitoare, ca în ziua începutului de an.

Și zilele ce vin în drumul lor neîncetat spre veșnicie ascund în ele și împlinirea multor visuri și zădărnicierea multor nădejdi. Zilele ce vin, nu sunt oprite de bietele noastre izuiri, și zilele ce vin, ne strigă în fie care clipă întelepciunea neclintitei Deșertăciuni.

Ne frământăm, ne sbuciumăm, înrăiți de patimă, ne urâm și ne năim. Și în goana noastră oarbă spre mai bine, în lupta noastră tot mai aprigă, veșnic nemulțumiți, ne străduim să adunăm tot mai mult, cu lăcomia tot mai aprinsă. Prin buzele noastre învințite de ură se strecoară șuerând blestemul. Ochii nostri scânteie de cîndă și doruri. Brațul nostru înarmat de vrajă, lovește cu sete și în pieptul ce i-a dat viață.

Flămânda lui îi luăm bucatura; Insetatului blîndul cu apă; celui desbrădat, cămasa; credinciosului, credința; celui drept, dreptatea; celui bun, blîndețea; să adunăm tot mai mult, să ne desfătăm coplesii de greutatea patimilor ce ne îndușe și suflet și făptură.

Sus, tot mai sus, ne chiama mândria aur, tot mai mult aur, ne strigă ispita prin glasul minciunii, al desfrînat al hoșiei și crime.

Sus, sus de tot, ajunși în tronul deșertăciunii noastre, simțim că vom domni de-a pururi, stăpâni desavârșiți ai tuturor și ai vremii.

Și zilele anului ve vin, ascund în ele prăbușirea. Și zilele ce vin, ne risipeșo și, ne în parte. Și zilele ce vin, ne închide pleoapele sub care au trăit atâtea doruri. Și zilele ce vin, ne întoarce în pulberea aceleiași zămisliri. Și zilele ce vin, sună în trâmbițe de aur; Deșertăciunea, Deșertăciunile, toate sunt Deșertăciuni.

Unde ți este îngămășarea omale? Unde ți-ai lăsat lămeștile podobe? Ce ți sau făcut comorile?

Unde ți este mărirea? La ce ți-au folosit și răutatea și minciuna? De ce ai blestemat și ai mințit? eD ce ai hoșit atîta vreme?

A venit și ziua în care te reîntorci în pământul prietenos și primitor!

Ce ai făcut cu darul cel Dumnezeuiesc, cu viața ta, bi-tule om?

Și zilele ce vin, vor șterge licărirea vieții tale de nimă.

An nou. Sărbătoarea nădejdei. An nou, zi sfântă în care amărăciunile mor. An nou, în care uitarea și ertarea înfloresc în suflete. An nou, luminează-ne calea, ca la capătul ei să nu aflăm Deșertăciunea.

An nou, sărbătoarea nădejdei, adu cu zilele ce vin lumina adevărului în mințe. Pogoară în suflete bunătața primei tale zile.

Sporește munca. Risipește patimile. Imprăștiie ora. Alungă iubirea de arginți. Isgonește minciuna și răutatea. Tămăduiește rănilor învrăștite.

Adu-ne înfrățirea, uitarea și ertarea și cheamă primăvara veșnică în plaiurile bine cuvîntate noastre țări.

Alina-ne să nu risipim darul Dumnezeiesc: Viața, în fără folos.

Îndrumă-ne să ne împlinim datoria de a ne trăi viața în pace și iubire.

An nou, te primim cu chiote de bucurie.

An nou, uide din sufletele noastre rădăi; să lumădăm pe Domnul Dumnezeu nostru, cu inimă curată.

An nou, învață-ne prima foie din Evanghelia noastră țară tale întelepciuni.

1922. Chi.

M. CHIDIA

Un an mai mult

Am crestat pe răbojul vieții noastre un an mai mult. Încercăm a nădăjdiile noastre înșelate, durerile îndurate, grijiile cari ne-au chinat, și ne dărim alte nădejdi, corănd a-mului în care am intrat, să le înlăptăim.

În zgomotul asurzitor al orașului în care viața curge grăbită, și stăpâniți de năvala poftelor și dorințelor pe care anul trecut nu ni le-a satisfăcut, privim cu încredere viitorul, ne punem o mască de veselie, poartăm unni vechi obicei, pentru a intra fără griji și supărări în anul ce vine. Și răutatea omenească, ce pune totdeauna un surâs înșelător pe fața celui ce ascunde în adâncul inimei ură și invidie, surâs care încearcă să amăgească pe cei lăno crezători, răutatea omenească își pune masca veseliei pentru a înșela anul ce vine, care ne ascunde nesemnătul.

În localurile de petreceri luminate strălucitor, în casele bogatilor cu mese împodobite cu flori, ca și în umilele cămăre ale nevoiașilor, anul nou este așteptat cu veselie și mari nădejdi. Oamenii nu se gândesc de alt numai la ei și la cei cari li sunt prea apropiați. Cu o deosebită grijă ei caută să înlăture nu numai din calea lor, dar chiar din gândul lor, orice urmă de supărare. Cu grabă întorc capul ca să nu vadă suferința și durerea omenească răscălită din întâmplare în drumul lor.

Așa se așteaptă anul nou.

Și totuși suferința, durerea, nedreptatea, și minciuna, amorfite și lăuate în uitare câteva clipe, vor rădări mâne mai mămoase, mai neîndurate, mai înșelătoare, mai grele, pentruca anul nou nu se lasă amăgit de violența omului. Mâne, aceleași patimi și doruri înguste și joșnice, vor izbucni din nou vijeliecase căci, cu venirea anului

noi nu încercăm a ne schimba vederile și a ne înlăta simțimintele, nu înțim nimic în adâncul tainic a inimilor noastre și nici nu încercăm măcar a ne ridica o clipă gândul spre înălțimile idealului unde dreptatea și adevărul să fie atotstăpânitoare.

Anul nou a fost totdeauna un nou prilej de izbucnire nestăpânită, a acelui urât sentiment de iubire de sine, care chinuște biata omenire din palat până în bordei.

Lanțul de petreceri zgomotoase, n'are alt scop decât uitarea unor griji sau neplăceri și dorința de mulțumire personală, care moeneste și așteaptă prilejul de a rădări năvalnică chiar la cei mai idealisti oameni.

Și dacă s'ar aduna laolaltă groaza de bani risipiți de bogati ca și de sărăcie, pentru satisfacerea unor trebuinți născocite de oameni numai pentru mulțumirea lor de-o clipă, cu această groază de bani risipiți, s'ar putea scăpa multe vieți cari se sting în lipsă și durere, s'ar seca multe lacrimi și s'ar alina și mai multe suferinți.

Nu, nu, de bună seamă, câtă vreme anul nou nu va fi prilejul inoiei sufletesti, ci numai a unor petreceri costisitoare pentru mulțumiri personale, nu putem aștepta îndreptarea unor rele de care suferim, și pe care timpul nu le poate îndrepta fără primenirea sentimentelor care trebuie să călăuzească omenirea pe drumul idealului.

Gh. Moldovanul.

CITITI ȘI RASPANDITI
ziarul vostru „CULTURA POPORULUI”, ce trăiește numai prin Voi și pentru Voi.

De Crăciun

Mă aflam într'un oraș mare, pribeag, mereu pribeag, ca totdeauna. O nolișta dureroasă mă cuprinsese. Adăcerile-aminte, vii și puternice, mă adănceau tot mai multe în farmecul trecutului. Am răticit, nu știu câtă vreme, pe străzi. Cercetător mă uitam în ochii trecătorilor și mă temeam să nu mă cunoască, în clipele acestea, că sufăr. În firea mea, în juru-mi, în natură, vedeam ceva deosebit. Altfel, eu alt înțeleg, cădeau stelele de zăpadă, erau înșuflețite ulitele, păreții caselor și chiar străzile altă dată pustii și melancolice, acum par'că surideau. Trecea un copil pe lângă mine, în haină săracă, în obrăjori cu cea întâi furișare palidă a ofitei ce-l urmărea ca o himeră și acest copil mi se părea fericit. Trecea o femeie bătrână, zdrențuită, tușind și de abia trăgându-și picioarele tremurătoare de boală și mi se părea fericită. Treceau pe lângă mine ochi plânși poate, trupuri doborâte de muncă, figuri ofilite ale fetelor din ateliere, cerșetori și haimanale, vehicule bogate și burghizi învâliți în blănuri scumpe, — toată lumea aceasta mi se părea fericită.

Se lăsa în tinericul nopții de astădată vrăjit de lumina becurilor electrice. Clincățul zurgăliilor dela săniile cu cai iuți, spunea o poveste de demult, iar vitrinele magazinelor, cu păpuși, cu Moș-Crăciun, cu fel de fel de nimicuri atrăgătoare, îți strecurau în suflet, bucuria și senzația nopții din Ajunul Crăciunului.

Nu știu ce sentimente puternice s'au trezit în inima mea, dar fără să vreau m'am simțit mișcat. Am intrat în cea dintâi cafenea eșită în cale-mi. Deși areușurile suspinau o melodie duioasă, deși privirile femeilor ademeneau, mai stingher ca nici odată m'am așezat la o masă dintr'un colț retras. Mă dărea

viața aceasta a orașelor mari. Mi-am proptit fruntea în palmă: gândurile isbindu-se puternic în cutia craniului. Deodată cineva mă bătă pe spate. Ridic privirea: era Velea. Nu-l văzusem de vro-o 20 de ani. El s'a așezat la masa mea. Emoția în-tălnirii a fost așa de puternică încât câteva clipe ne-am privit într'o tăcere mută. Pentru o clipă vorbele erau banale, se înțelegeau de minune ochii noștri aproape plini de lacrimi, suflurile noastre doborâte poate de greul vieții.

Atitudinea noastră nu putu să rămâie prea mult așa căci ar fi devenit plictisitoare.

Velea mă întrebă:

— Ești însurat?

— Nu.

— Nici eu. Adică am fost. Dar ce te privește pe tine asta?

Nicule dragă, douăzeci de ani de când nu te-am văzut. O viață! Te-ai schimbat. Ai omăt în păr. Iarna vieții și nu ai mai mult de 40. Totuși ești prea în-bătrânit.

— Sbuiciumul, valuri, lupta existenței, adăugai eu.

— Vorbe de poet, Nicule, urmă Velea cu o privire melancolică și cu o mască de om trudit pe gânduri. M'am schimbat și eu. 20 de ani de când nu ne-am văzut, prin câte n'am trecut. Un roman tragic viața. Dar pe cine-l privește viața mea? Am avut ideal? Dar ce înseamnă idealul? Am avut, mi-au spus alții, talent. Dar ce înseamnă talentul? Știu atât că n'am înțeles nimic din viața mea: un pribeag, un om sucit sunt și hai să zicem o floare albă de vișin, ca suflet, dusă de vântul soartei. O soartă fără noroc.

— Norocul și-l croește omul.

— Moft, dragă Nicule. Ascultă. Uită-te la mine. Tu poate stai bine. Ti-ai fixat un loc în societate. Dar eu? Eu un complex, o energie, un entuziasmat, un îndrăgostit de artă, un ex-

pansiv și totdeauna mi-am bătut joc de mediocritate când ea împarte bunurile vieții. Eu am apucat un drum greșit. Și aceasta mă doare. Și e prea târziu. Eu sunt copilul de țară, care m'am despărțit pentru totdeauna de ogor, livada și casa cea țărănească de pe malul Siretului. Hainele aceste nemțești, mă strâng. Ce bine era dacă rămâneam în satul meu. Era bine, era altfel. Așa. Ce s'a ales din mine? Pretinsa civilizație nu mi-a adus nimic în suflet, în schimb mi-a schimbat fondul sufletesc patriarhal, în o luptă prea grea.

Proa m'am avântat, prea am vrut să cuceresc, prea am căutat să desleg probleme grele cari nu erau încă pentru mine. Nicule, suntem încă un popor aproape de vitele noastre, de ol, de pășune, de brazdă. Trebuie să cucerim înocet dar bine. Salturi nu putem face. Culmile civilizației se ajung prin o evoluție firească. Sub înfrăurirea culturii din apus, a acelei culturi care nu se mai poate numi așa, a diferitelor școli literare, am scris și eu — poate ai citit de mine vreun volum — și ca mine mulți, generația sucită de azi, dar acum văd bine că am greșit, că tot ce-am produs nu are nimic comun cu neamul meu cu sufletul, cu tradiția lui. Te-am plictisit, nu-i așa? dar ascultă o clipă. Eu copilul de țară, din satul acela în care am copilărit, Măscătenii, care am dus vacile la cireadă în răscărituri de primăvară, care am arat împreună cu tata care am dormit în nopțile de vară, pe ogor lângă murmurul apei, care am văzut pe mama rugându-se la o icoană învechită, care veneam dela școală mai târziu, în vacanțe, în casa aceea de țară, acoperită cu șindriță veche, străjuită de plopi înalți și care am văzut busuiocul în grinda odăii cu ferestre miei, eu nimic n'am scris din toate acestea ci am vrut să ramp gânduri nouă din minți prea ascuțite dar neînțelese, am

cât de mare l-a fost viața, pe atât de mare l-a fost și moartea și noi luăm parte la ea cu un fel de fior, cu o înălțare de suflet cum rare ori ni s'a mai întâmplat s'o avem chiar citind pe Alexandri.

Și acum, după ce cunoscem ceva din poezia lui Alexandri, să ne întoarcem iar la povestirea vieții lui.

12. Războiul pentru neamănare.

Linieștea care domnea în țărâra țară a României deatunci fu în curând tulburată. Împărăția rusească se luase la harță cu Turcia, și luptele trebuia să se dea pe pământul Bulgariei, așa că oștirile rusești aveau să treacă prin țara noastră. La noi toată lumea era neînștită. Peste puțin se auzi că războiul s'a început. „Oști rusești tre-

Povestea vieții lui Vasile Alexandri

de George Vălsan
Membru al Academiei Române. Profesor Universitar.

Dar abia isprăvește cuvântul și Ursan e izbit de o săgeată în piept. Tătari ca zăvozii vor să dea năvală, dar Dan numai odată se răstește la ei și păgămași se dau în lături tremurând la amenințarea ochilor lui. Atunci trimite un vi for de săgeți și Dan, lovit, soavește.

„Usane! pentru tine de acum nu [e scăpare]!”
Zicând el așa aproape, se spijina într-o mână,
și paloșul ține în loc, căsca pă-

Măreț eron și vrednic de timpurile lui Ștefan cel Sfânt! Ră-

nit, nu se gândește la el ci la soarta prietenului său, și chiar pe moarte, tot cantă să-l apere. Dar Ursan scapă căci e răpit de Fulga, care călare se repe-de printre Tătari, fură pe tatăl său și fuge. Oștea tătarească e înfrântă fiindcă mai vine o oștire românească de arcași, însă bătrânul Dan e prins și rob. După ce a trecut Niștrul, hanul Ghiral, mănios că a pierdut lupta, vrea să se răzbune pe Dan și pune de l-l aduce în cort.

Deși cuprins de lanțuri, măreț intră Românul!

— Ghiral, strigă Tătarul cu [înima haină],
„Ce simte firul ierbii când coasa [e vechi]?”
— Ea pleacă funtea'n pace, răsu- [punde căpitanul],
„câci are să renască mai trageată [la anul]!”

La aceste vorbe hanul pleacă capul gânditor și șopti că-l știa cât de înțelepte, și cu toate că Dan omorâse atâtea tătărime, l'ar erta și l'ar încărea de dăruri dacă s'ar lepăda de legea creștinească.

Ceahlăul subit furtună nu cade mușuroi! răspunde Dan cum era de așteptat de la firea lui; dar îl roagă pe han:

Ghiral! mă lasă, lasă în ora mor- [ții grele],
Să mai sărut odată pământul țării [mele]

Uimit de un astfel de suflet, hanul singur îl dezleagă și îl dă calul lui să se ducă: Tată, la calul meu și du-te!

Bătrânul Dan ferice se duce, Vis- [trui trece],
În aerul Moldovei își umflă pri- [septu-l rece]
Și isima lui crește, și ochii plini [de jale],
Cu drag privește prin lacrimi, po- [doaba țării sale].
Sărmanu 'ngenunchiază pe iarba [ce străluce],
Își pleacă fruntea albă, smerit își [face cruce]
Și pentru tot d'a una sărută ca [pe o moarte]
Pământul ce tresare și care-l re- [cunoaște...]
Apoi el se întoarce la Hanul, în- [tră'n cort],
Suspina, șovăește și palid, cade [mort!]
Iar Hanu lung privindu-l, foștește [cu durere]:
„O, Dan viteaz, forice, ca tine [care pieri],
„Având o viață verde în timpul [tineret],
„Și albă ca zăpadă, în țara bă- [rânească]!”

Astfel moare Dan. Putea să fugă, dar nici o clipă nu s'a gândit să-și calce cuvântul. Pe

Pentru Banatul încă rob

vrut să imit viața altor curenți literare din Apus, care nu se aseamănă și nu poate trăi pe pământul acesta.

— Nicule, la zile mari înțeleg rostul vieții mai bine și atunci un gol mi se lasă în suflet și simt cum bate vântul pustului. Întâlnirea ta în astăseară e un prilej să-mi descopăr sbruciumul din firea-mi. Venisem aici singur. Ce vorbă dureroasă e singur. Eu totdeauna am fost singur. E ajunul Crăciunului. Noaptea aceasta sfântă îți scormonește tot adâncul gândurilor. În orașele mari pier datinile creștinești și aceasta e o prăpastie. Vezi tu, aici n'am auzit aproape de loc colinda. N'am văzut copii cântând nevinovat la ferestrele pline de lumină. Pier datinile noastre și asta e dureros. Viața se reazimă pe datini, altfel e pustie. Ce bine era în sat la noi. Așa e și azi. Dar eu nu mai sunt copil și copilăria a dispărut neîntorcându-se niciodată. Mi-aduc aminte ca acum, cu ce nerăbdare așteptam sărbătorile creștine. Uităm că eram de-o schioapă, că, căciula mare îmi venea peste ochi, că mă luptam cu zăpada și cu cămilii, că răgușit cântam „Florile d'albe” la ochiuri de fereastră și căpătam nuc, măr, covrigi și bani. Cu ce bucurie desertam traista acasă; împărțeam comora cu ceilalți colindători prieteni și mama mă săruta și-mi freca degetele înghețate iar tata îmi spunea: „măi, tânărul pământului” și mă ținea pe brațe înainte jăratecului care se stingea încet ca și visurile noastre.

Nicule, anii frumoși au plecat și cu dânsii au luat poezia copilăriei. În oraș pier datinile și asta mă doare. Viața are farmec când se reazimă pe un piedestal al unor credințe, care oricât ți s'ar părea că ai ajuns de învățat, că poți învăța universul pe degetul cel mic, totuși sunt clipe mari, sfinte, ca aceste din astăseară, când vezi că fiorul cre-

dinței și al datinilor, și-aduce seninătatea, divinitatea și frumosul în suflet.

Și o lacrimă se ivi în ochii lui Velea. Era târziu. Ne-am despărțit pe când stelele de zăpadă, alene, cădeau de sus.

Mă aștepta odăim tristă de hotel. Singurătatea păreților mohorîți mă strângea ca în clește. O lumină tristă se revărsa dintr'un bec electric. Mobila veche, străină, batjocoritoare par'că, obseda. Nimeni ca mine, singur. Aș fi vrut să mă furc somnul dar gândurile mă cuprinseseră puternic. Nu-mi esia din urechi accentul vorbelor prietenului meu Velea și-i înțelegeam mai bine cuvintele spuse. Velea avea mare dreptate. Velea cu figura osoasă și cu ochii aceia vii, negri, în fundul unor vorbite pline de coarcăne. Velea cu fruntea mare, dreaptă, și cu dăre crispate în ea. Velea cu rîmbetul sarcastic și cu barba ascuțită. Mi-am adus aminte și de copilăria mea. De ajunul Crăciunului de altă dată, tot la tară în curtea cea mare boierească. Porțile erau date în lături, băieții se joiau în cordacul sprîjinit pe stâlpi albi și cântau la toate ferestrele. Odăile erau pline de lumină și buimăte creștinească. Tata, la toți mesurierii, istorica din faptele istorice ale hatmanilor ori Voevozi cu barbe albe. Istorică năzbătii din vânatoare sau pășanii proprii. Ce bine era atunci. Și mi se pare că această lume patriarhală legată de brazdă și biserică din sat, se stinge. Via alte vremuri noi, eari au tendința să ucidă sinceritatea și datinile scumpe din trecut.

Ziua de afară și dangătul dela biserică mă făcu să plâng în camera de hotel unde eram singur...

Const. Cehan-Racoviță.

După cum prin anunțuri speciale a fost mai din vreme vestit, „Cultura Poporului” în continuarea acțiunii începute pentru afirmarea voinței noastre mutată a poporului de a nu ceda simții la stîrbirea Banatului. — Duminică 1 Ianuar cor. a organizat la Reduta o grandioasă manifestare.

Sala plină de lume din toate straturile societății, a dovedit că apelul făcut de „Cultura Poporului” a fost urmat cu atenția cuvenită marelui chestiuni naționale în numele căreia s'a făcut.

Conform programului, d. Marin Ștefănescu, vice președintele societății, a dat cuvântul mai întâi d-lui profesor univ. I. Ursu, care într-o erudită și bino simțită cuvântare, a demonstrat dreptul nostru de stăpânire a întregului Banat din punct de vedere istoric. D-sa a arătat cum la Paris, Sârbii au profitat de ostilitatea cu care România, ca stat latin, a fost întâmpinată de coaliția anglo-americană, care după cum s'a văzut a avut cuvântul hotărâtor, și astfel a pretins partea din Banatul nostru care i-a fost atribuită. De asemenea d-sa e de părerea acelor care susțin că înadins s'a dat această rezolvare nedreaptă litigului dintre noi și Sârbi, spre a se crea un motiv de viitoare conflicte, de pe urma cărora cei interesați să poată profita.

Cuvântarea d-lui prof. și deputat Ursu a fost viu aplaudată.

D. P. Voitești, prof. univ., a

arătat apoi din punct de vedere științific, integritatea Banatului. Cu cunoștința-i d-sale competente, în atenția încordată a sălei, și foarte lămurit, a dovedit imposibilitatea despărțirii Banatului. Condițiunile geologice, precum și strânsa legătură dintre munte și sea, nu pot îngădui despărțirea Banatului. Și tot așa precum în trecut, cine a stăpânit muntele a ajuns să stăpânească și șesul, și acum, noi, care stăpânim partea muntească a Banatului, vom ajunge a stăpâni și șesul complet până la Tisa și Dunăre. Cu interes urmărit, cuvântarea clară și vi-oasă a d-lui Voitești, a fost răsplătită de entuziaste aplauze.

D. Ing. P. Lucaci, directorul R. M. S. din Transilvania și Banat, tratând chestiunea Banatului din punct de vedere economic, a demonstrat, cu o foarte complexă și elocventă statistică, legătura strânsă dintre produsele Banatului rămas nouă și acelea din Torontal. Fără sprîjini pe care partea industrială, adică aceia a noastră, îl poate da părții agricole rămase la Sârbi, populația de acolo nu-și poate satisface nevoile economice, și din această cauză, prin însăși forța lucrurilor, granița ce se voietse a se trasa nu va putea rămâne. Cu ajutorul documentatei statistice ce a alcătuit-o, d-sa a arătat auditorului și superioritatea noastră etnică din punctul de vedere al majorității față de Sârbi, care nu mai poate fi contestată. D-sa conchide, în aplauzele și apro-

bările sălei, că astfel din punct de vedere privință Banatul nu poate suferi diviziune.

Urmează apoi la tribună studentul bănățean: Banuțu, care într-o foarte înflăcărată cuvântare, a entusiasmata sala și în numele tineretului, care reprezintă viitorul, a spus că nu poate fi ertat ca idealul pentru care atîră dintre cei mai buni fii ai patriei au murit, să fie lăsat a rămâne neimplinit.

Cuvântarea d-lui Banuțu a fost viu aplaudată.

Cel din urmă a luat cuvântul d. prof. univ. Marin Ștefănescu, care, cu accentele d-sale de adevărat apostol, a transpus auditorului din nesecata sa căldură sufletească, și astfel, într'un adevărat entusiasm, d-sa, rezumând argumentările istorice, științifice și economice ce se duseseră înainte cu atîta competență, a tras singura concluzie pe care spiritul de dreptate o îngăduie, și anume, că Banatul întreg trebuie să fie al nostru.

În aclamațiile și aplauzele nesfârșite ale adunării, d-sa a terminat, cetind o motiune, pe care sala, ascultând-o în picioare, a hotărât să se trimită M. Săla Regelui.

După această măreață manifestare, a urmat obișnuitul program artistic al gezătorilor de Duminică.

cean meren grăbite dinspre. Prut spre Dunăre, altele se întorceau biruite. Și într-o bună dimineată, Domnitorul Carol se pomeni cu o telegramă prin care marea împărăție rusească îl ruga să-l vie în ajutor „cum va voi și în ori ce condițiuni va voi” numai să-l ajute, căci păgânătatea îl prăpădește oștirile. Mare și îndreptățită mândrie a cuprins atunci toată suflarea românească.

Căci nu era puțin lucru să ceară atât de umilit ajutor de la noi, împărăția care cu 50 de ani înainte se socotea stăpână pe noi, și ai cărei consuli asvârleau cu vârful cizmei giubelele boerilor cu bărbi albe și cu lacrimi în ochi, veniți săroage pe Măria Sa consulul să nu ne mai asuprească într'atîta. Unul din acești trimiși rușești strigase odată în gura mare. Le voi lăsa lor numai ochii să plîngă! Acum venise vremea

când cel mare și rău odată, se umilea înaintea celui mic și-i cerea ajutorul.

Ochii tuturor Românilor erau întinși cu îngrijire spre Domnul Carol. Toți aveau încredere în înțelepciunea lui. Iar Domnul își puse credința în Dumnezeu și în poporul lui, și hotărî războiul cu încredințarea corpurilor legiuitoare.

Pretutindeni începură pregătiri. Volnicii fură adunați din văile Carpaților, din câmpuri, de la Dunăre. Se făcură oști de tineri ciobani și plugari și fură trimise peste Dunăre. Cât de bine s'au luptat o știu și copiii. Se întoarseră biruitorie cum nu se aștepta nimeni. De atîta timp nu mai pusese mîna pe armă de războiu, țărânul deprins cu plugul, o sută de ani fusese rob și umilit, și lată-l acum, se purtă ca și cel mai viteaz al războaielor. Pe semne că în sufl-

tele sătenilor noștri nu doară nici după sute de ani mândra vrednicie a strămoșilor.

Mulți feciori de-al noștri muriră pe văile Bulgariei și dorm și acum în pământ străin, neavînd o mână lubitoare să le aprinză o lumină la căpătîiu în zilele sfinte, dar cu sângele lor s'a răscumpărat atunci neamul țării.

Acum eram liberi, aveam Domnul nostru, puteam să facem ce vrem în țara noastră. Nu mai aveau dreptul să se amestece în gospodăria noastră nici Turcia nici Rusia.

Alexandri, după cum am spus mai sus, plecase de la trebile țării hotărîndu-se să trăiască în liniștea casei sale de la Mircești. Dar cum putea rămâne departe de griile a lor săi, un suflet atât de mare și de

patriotic ca al lui? Nu-l răbda inima și începu iar să muncească pentru binele țării. Tot timpul războiului, la 56 de ani, când lumea l'ar fi crezut aproape ostent, el cântă cu o putere și un avînt cum nu căntase nici în floarea tineretului. Ii da putere iubirea de țară și dorul ca oștile noastre să iasă biruitoare. Dar nu se mărginea numai la poezie. Alerga prin țară, ținea cuvîntări și lupta pe toate căile pentru strîngerea mijloacelor bănești spre alinaarea suferințelor soldaților răniți. În sfîrșit avu norocul să-și vază țara neatărnată în urma unui războiu glorios! N'a fost om mai fericit ca Alexandri. Întinerise. I se auzia cîntarea tot mai puternică, mai voioasă, mai strălucită. Cînta în țară liberă, sub soarele nostru, cu toate ale noastre. E mare clipa când un popor se simte că nu mai atîrnă de nimeni! Pentru acea-

stă clipă trebuie să-și dea viața cu drag și cel din urmă flăcău al țării. Clipa aceasta răscumpără libertatea nu numai a celor care se luptă pentru ea, dar și a tuturor următorilor de-a lungul veacurilor. Și Alexandri cînta libertatea noastră, cînta un Domn încununat de izbîndă, cînta steagurile zdrentuite de gloanțe dar biruitoare, cînta oștile care dovedise lumii, întregi umpte, că vrednicia românească era aceiași ca pe timpul nebrutților Voevozi Ștefan și Mihail.

Mîșcat de vitejia ostașilor români scrisese una dintre cele mai frumoase poezii ale lui în care se vede că de mult lubea el pe flăcăii care aduseseră libertatea țării lor.

(Va urma)

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Românii din Sudul Dunării.

II.

Românii și Bulgarii, ale căror finuturi fuseseră supuse la anul 1018 decătră împăratul Vasile din Constantinopol, rămăseseră peste 150 de ani sub jugul împărăției bizantine.*) Curtea împărătească din Constantinopol făcea un lux mare risipind fără socoteală veniturile stoarse dela popor. Tot așa era și administrația din provinciile împărăției, unde birurile se incasau fără milă în mai multe decât era hotărât, pentruca să se îmbogățiască toți funcționarii. O sărăcie mare se întinse pretutindeni, căci oamenii nici nu mai voiau să lucreze, rodul muncii lor fiindu-le răpit. Numai Românii, cari trăiau în munți erau ceva mai apărați, iar când li se părea, că prea sunt nedreptățiți, puneau mâna pe arme și omorau sau alungau pe slugașii hrăpăreți. Cei dintâi, cari se răsculară au fost Românii din munții Pindului, în Tesalia (Grecia de miazănoapte), cari aveau, între alte căpetenii și pe unul numit de scriitorii greci *Brevoiu Rumânul* (Volahul). Acesta a încercat să atragă în partea lui și pe *Niculita*, Domnul Rumânilor din Grecia. Răscoala nu și-a ajuns însă scopul de-a se face acești Români neamatați. Au reușit însă, mai târziu, Românii din munții Balcanului.

Împăratul Isac al II-lea din Constantinopol se logodise cu fiica regelui Bela al III-lea al Ungariei. Acesta se învoise să-i dea fata numai pelângă plata unei sume foarte mari de bani din partea lui Isac. Pentru ca să strângă suma aceasta mare și pentru ca să acopere cheltuielile tot așa de mari împreunate cu nunta, Isac nu s'a mulțumit cu veniturile obișnuite, ci a mai pus și o dare nouă, extraordinară. Birul acesta nu avea să se încaseze în bani, ci în natură, dară mai ales în vite. Cel mai bogățiu locuitor în oi, porci și vite cornute erau în împărăția bizantină Rumânii, cari și până atunci plăteau un bir mic, fiind obligați în schimb să servească ca soldați în armata bizantină. Aveau adecă același organizare ca și Românii din Transilvania conduși de cneji lor în cele dintâi veacuri după venirea Ugurilor.

Românii din munții Balcanului, totdeauna iubitori de

libertate, dar și de dreptate, au simțit mai mult decât Grecii și Bulgarii nedreptatea birului celui nou. Ei se mai bizuiau și pe munții lor, unde își aveau satele și cetățile lor, la cari cu greu putea ajunge o armată dușmană. De aceea au hotărât să nu plătească birul acesta. Mai întâi au încercat însă cu buna să se scape de el. De aceea au trimis pe toți fruntași ai lor, pe frații *Petru și Asan* la curtea împărătească să încerce o împăcătoare. Ajunși acolo, au cerut să li se respecte drepturile cele vechi, să plătească și mai departe birul învoit de mai înainte, Românii având să dea și soldați pentru armata împărătească. Cererea lor a fost respinsă, cecă i-a suferat atât de mult, încât *Asan*, care era un om iute la fire, a început să amenințe cu voce tare pe împărat și pe curteni, că dacă nu li se face dreptate, ei se vor răscula împotriva stăpânirii. Unul dintre curteni îi dăde atunci lui *Asan* o palmă. Cei doi Români se rîntoarseră acum la frații lor din munți hotărâți să-i scoale pe toți la luptă contra asupritorilor.

La început poporul, mai ales cel bulgar, care era așezat pe câmpie dintre Balcani și Dunăre, apoi în Sudul Balcanului, nu prea îndrăsnia să înceapă războiul contra împăratului. *Petru și Asan* făcuseră atunci o biserică pe coastele Balcanului și aduseră acolo mai mulți oameni, cari se prefăceau cuprinși de duhuri necurate. Aceștia tipau, urlau, apoi din când în când se lînisteau și spuneau poporului, care venia din toate părțile, că a sosit vremea să pună mâna pe arme, să bată pe Bizantini. Românii și Bulgarii vor învinge, să aibă însă grijă să nu lase nici un prizonier în viață. Mulțimea, crezând că prin acești smintii vorbește Dumnezeu, a alergat la arme și recunoscând pe frații *Petru și Asan* drept căpetenii au început lupta contra Bizantinilor. La început, Românii și Bulgarii erau bluritori, mai ales, că armata lui Isac nu-i putea apuca în munți. Biruindu-le acestea se vede, că i-au făcut pe răsculați prea încrezuți, aici armata bizantină a surprins pe a celor doi frați, folosindu-se de o negură deasă, și a bătut-o în anul 1185. *Petru și Asan*, împreună cu mulți alții de-al lor, s'au refugiat peste Dunăre, în Țara noastră, la frații lor români, cari se aflau atunci, dar numai

pe câmpia Dunării și în Moldova, sub stăpânirea Cumanilor.

Pe Isac l-au sfătuit atunci generalii lui să cuprindă orașele și cetățile Românilor din munți și să așeze în ele puternice garnizoane. El nu l-a ascultat însă, ci a început să pustiească tot ținutul dintre munți și Dunăre, arzând mai ales toate depozitele cu grâne și răpind vitele. Apoi s'a întors, triumfător, în capitală.

Petru și Asan, aflând de plecarea armatei bizantine, au trecut Dunărea înapoi, de data aceasta întovărășiți de o armată de Cumani și Români din Dacia noastră. Se înclage un războiu lung, care ține până în anul 1200, adică 15 ani. În acest războiu, trupele lui *Petru și Asan* bat în numărare rânduri armatele bizantine, cari se topesc în atacurile lor îndreptate mai ales contra cetății Balcanului. Armata lui *Petru și Asan*, compusă din Români, Bulgari și Cumani, răzbate uneori de parte spre meazăzi până în Turcia, așa că împărații din Constantinopol tremurau de frică și necaz în chiar capitala lor. În anul 1200, împărăția româno-bulgară a *Asanilor* era înflorită, Românii și Bulgarii scăpaseră de noi de sub jugul bizantin. Ce doi frați luară deocamdată titlul de „Domni ai Românilor și Bulgarilor” (*Domini Vlahorum et Bulgarorum*). Ei să îngrijiră înainte de toate se aibă o armată bună, căci țara lor era meru amenințată nu numai de împărăția bizantină, dar chiar și de regele Ungariei, care cerea să fie recunoscut ca mai mare peste domniitorii noului stat româno-bulgar.

În timpul domniei lui *Petru și Asan* trecu, în anul 1189, împăratul german *Frideric Barbarossa* cu armata lui de cruciați prin Serbia, ca ajungând la Constantinopol să treacă în Asia și să libereze Palestina cu Ierusalimul din mâinile Mohamedanilor. Împăratul bizantin nu vedea cu ochi buni aceasta trecere de armata străină și era plăci să izbugneasca războiul între el și *Frideric Barbarossa*. Aflând *Petru și Asan* despre aceasta neînțelegeri, s'au grăbit să trimită solie la împăratul german, pe care l-au îmbrățiat cu o armată de 40.000 Români, Bulgari și Cumani, cu al căror ajutor să bată pe Isac și să-l alunge pe tron. O dată alungat de pe tron, împărații la Constantinopol să ajungă frații *Petru și Asan*. *Frideric Barbarossa* nu a primit încă propunerea celor doi frați, ei împăcându-se cu împăratul Isac, a trecut neturburat în Asia, unde a și murit înainte de-a ajunge la Ierusalim, locul dorit.

Victor Lazăr.

Cântarea spinului.

Seminta-mă căzută din mână cerească,
Partată în larguri de-al vremilor vânt, —
Sortită'n țărăni e fost să ncolăscă.
O umbră stingheră s'aduc pe pământ.

Urât sunt pe une, gorit depe câmpuri
Mi-i leagănu răpe, paragin, pustia;
Și veșnic acelaș rămân peste timpuri,
Cu rana tristeții ce'n suflet o țin.

Un șarpe, — o șipărie odihnă găsește
Sub frunzele-mi dese culcușul făcând;
Nu cad de furtună și iarna-mi priește
Noi doruri spre viață în coajă urzind.

Când vreji mei tineri se'mbracă în floare
Vin fluturi și albine în sbor rătăcit
Și'n sfântă beție cu raze de soare
Trăesc fără grijă de nimeni plivit.

Fac roade amare — așa mi-e menirea —
Și ace pe ramuri mulate'n venia;
În clipă de urd creia-tu m'a firea
Dar firei stăpâne suspin-mi închin

G. TALAZ.

Lucrări gospodărești în luna ianuarie.

Deși în timpul iernei, totuși, pentru adevăratul gospodar, tot se mai găsește câte ceva de făcut. Vorba bătrânească zice: „De ești în vară, pregătește-te de zăno; de ești în iarnă, pregătește-ți plugul” și o știu toți gospodarii. Omul harnic, obiar de acum începe să-și repare plugul și celelalte instrumente agricole, pentru ca la începutul primăverii să fie gata cu toate fără să mai amâne zi cu zi, lucrul. Dar grija cea mai mare o are cu vitele, atât cu cele de muncă, cât și cu cele pentru îngreșet. Vitele au muncit toată vara fără preget și au intrat în iarnă slabe. E o datorie deci, ca să le îngrijim cât se poate mai bine, pentru ca să-și recapete puterea de muncă. La cele de „ingreșet”, mai cuseamă, trebuie să le dăm hrană din dejuns și alensă: fân, rădăcini, uruiă, dar mai ales sfeclă. Să nu uităm sarea, care le deschide poarta de mâncare. Unii obișnuiesc să le dea ca hrană și borhot de in și cânepă. Să se știe, însă, că borhotul de in dă un miros neplăcut cărnei. O mare îngrijire trebuie să dăm de asemenea vasilor, mai ales, cele cari trebuie să fete. Hrana bună și dată la timp îi mărește cantitatea și în acelaș timp și calitatea laptei. Hrana cea mai bună este morcovii, cartofii și sfecelele amestecate cu paie tocate și grăunte. Apa să nu le-o dăm prea rece, iar așternutul să fie totdeauna curat și uscat. Dacă a născut, nu mai puțină grijă să avem de vițelul. Dacă nu-l îngrijim în timpul iernei, acum când este plâpând, vom avea mai târziu o viță izimă și pipernicită. Sunt mulți dintre noi cari îi lăsam ma dela început în plata Domnului și de a-

ceea rasele noastre nu se pot îmbunătăți. Cea mai potrivită hrană pentru ei când încep să mănânce, rămân tot rădăcinile și fânul.

În această lună gospodarii să mai aduce aminte din când în când și de grădiniile de pomi și de legume. În grădina de pomi, să avem grija de a îngreșet în jurul tulpinelor, cât mai multă zăpadă, iar către sfârșitul lunii putem începe obiar, a distruge ouăle de omizi.

Tot acum sădesc și pomii cari au i-au sădit toamna și tot acum se iau și altoarele pentru altoitul în primăvară. Altele se iau din cele crescute cât mai în fața soarelui și spre vântul pomului. După ce se aleg toate altoarele din acelaș fel, se leagă cu rafie (bastă) și se pun în păstrare în nisip în pivnițe. În grădina de legume, dacă timpul ne dă voie, putem începe obiar săpatul. Cei cari au stuparii, să cercetează dacă au în dejuns mănăncare; dacă n'au, li se pune zahăr sau candel. Odată cu aceasta se mai și curățește de zăpadă și de albinele moarte cari ar astăpa urdinișul și ar împiedica aerisirea.

Să nu se miste însă stupii, că ele sunt amortite. Să se observe cu mare băgare de seamă ca nu cumva să fie atacate de poace mușuroase la capul locului.

Cam acestea avem de făcut în cursul acestei luni. Cum vedem, toată grija ne-o rostăngem la gospodăria în curte. La câmp n'avem de făcut nimic. Numai bălăgarul îl putem căra și-l faceci.

N. B. D-I I. Nicolescu Poenale este rugat să trimită adresa exactă, având să-i face o comunicare interesantă.

*) Înainte de-a-și muta împăratul Constantin din reședința de la Roma în Constantinopol, orașul acesta grec se numea *Bizanz*, de nece acesta parte a împărăției române de răscălit a numește și *bizantină*.

IGIENA ȘI MEDICINA POPULARĂ

Lumina

În acest articol voi vorbi despre lumină din trei puncte de vedere: al igienei iluminatului, al lucrării ei asupra microbilor, al întrebuintării ei în vindecarea boalelor.

ILUMINATUL este de două feluri: natural, când lumina este dată de SOARE, și artificial când ea este produsă prin arderea materiilor grase, a uleiurilor minerale și vegetale, a gazului aerian, a metanului, precum și prin electricitate.

Iluminatul natural. Cea mai bună și mai sănătoasă lumină este aceea care ne-o dă soarele. Ea este trebuincioasă pe deoparte pentru a putea să vedem lucrurile din jurul nostru, iar de altă parte pentru existența, pentru traiul nostru, fiind tot așa de folosită ca și aerul, ca și căldura. Dovadă despre aceasta sunt oamenii care lucrează în minele de cărbuni, de sare, cari sunt galbeni și bujiți la față, precum și plantele care le tinem în pivniță, la întunec, și cari se îngălbenesc, se ofilesc. Astfel fiind, igiena ne dă o poruncă mare: să lăsam să intre în casele noastre cât se poate mai multă lumină solară, făcând ferestre mari, multe și bine expuse, pe cari le vom deschide adeseori și pentru aerisire, și despre care am vorbit în numărul 31 al Culturii Poporului.

Dacă însă razele de lumină sunt prea calde, după cum se întâmplă în timpul verii, ne vom servi de perdele, de jaluzele, cari sunt mai bune decât obloanele, deoarece ele numai miopărează lumina și o îndulcesc, pe câtă vreme obloanele o opresc detot ca să intre în casă. În camerele în care să lucrează, se citește și se scrie, precum și în școli, iluminatul trebuie să vie din o anumită parte, din partea stângă a omului. În camerele în cari nu se lucrează (în camera de culcare, în salon, în camera de mâncare), lumina poate veni din oricare parte, lucrul de căpetenie fiind numai ca lumina să pătrundă din belșug, în câtine mare. Tot așa trebuie să fie și camerele bolnavilor, cari trebuie să aibă lumină solară directă și prelungită, având grija numai ca să nu obescască ochii bolnavului, nici să nu-i turbure odihna. În ateliere este bine ca lumina să pătrundă pe sus, pentru ca să fie deopritivă în toate părțile, să fie din belșug (în abundență) și să nu fie contrariată de rame cari ar veni din partea opusă, în sens contrar.

Iluminatul artificial se face cu multe substanțe și în multe feluri. În vechime se întrebuinta seacă, din care se făceau lumânări, a căror năme nu ardea pe deplin și afuma (făcea fum) așa că trebuia curățit muceul tot în-

tr'una, iar lumina lor era slabă și licărea obosind ochii. Ceara de albine este mai bună, dar ea se întrebuintează mai mult pentru luminările de biserică. Lumânările de spermantet, de stearină (materie scoasă din grăsimea de caie) sunt cele mai bune, căci nu se înmoaie și nu curg, iar fitilul lor se arde complet, lumina lor nu licărește, nici nu face fum așa de mult ca luminările de seacă. Dintre uleiurile vegetale cele mai întrebuintate sunt cel de nucă, de rapiță și untul de lămă, cari servesc astăzi mai mult pentru candelă. Dintre uleiurile minerale cel mai întrebuintat este petrolul, care conține principii volatile ce se aprind ușor și la căldură mică, din care pricină petrolul trebuie să fie mai întâi curățit de aceste principii prin rectificare și numai după aceea să se pună în vânzare. Petrolul rectificat (curățit) nu dă vapori sub 35 grade și dacă el se aprinde la o temperatură mai mică decât aceasta, însemnează că el nu este curat și este primejdios. Petrolul se arde în lămpi cu fitil, cari au ajuns la perfecțiune dând lumină bună. Gazul aerian se întrebuintează mai mult decât toate celelalte; el se face din distilarea cărbunilor de pământ și arde în becuri, dar lumina este tremurătoare și ostentitoare pentru ochi. Multumită însă sătăților inventate de Auer, lumina de gaz este foarte frumoasă, liniștită, constantă, semănând cu lumina de electricitate. — Lumina dată de benzina este foarte practică, întrebuintată în lămpi sistematice și cu sătăți Auer; tot așa este și lumina produsă de alcool (spirit). Dar dintre toate sistemele de iluminat, cel mai igienic este iluminatul cu electricitate, care dă o lumină foarte vie și fixă (care nu tremură), fără să producă căldură, fără primejdie de explozie și de incendiu (foc). Prin urmare lumina de electricitate este cea mai practică pentru străde, salele de spectacol (teatră, cinematografe, etc.) și pentru saloanele de baî, și chiar pentru casele particulare, școli și oficiile publice. În rezumat voi spune că condiția de lăpetenie a unui bun iluminat artificial este ca lumina să fie cât se poate de albă și de fixă (să nu tremure) și care să producă cât se poate mai puțină căldură; lumina să vină la ochi fără ca ei să vadă de unde vine și pentru aceasta este bine ca la cetire și scris să întrebuintă un cozoroc (abajur) opac, care conceptrăaze razele luminoase asupra cărții sau obiectului la care privim. O lumină slabă ostentăste ochii și poate da naștere la diferite boale de ochi.

ACTIONEA LUMINII ASUPRA MICROBILOR. Lumina are o lucrare nimicitoare asupra microbilor; ea îi omorâ în măsură mare, mai ales pe microbii din aer și din apă, însă cu condiție ca să lucreze deadeptul asupra lor. Când expunem obiectele de pat (rufăria) la soare, toți microbii cari se găsesc în stratele superficiale mor; de aceea unul dintre cele mai bune desinfectante este lumina soarelui. De aci vine și vorba că unde nu intră soarele intră doctorul.

TRATAMENTUL sau vindecarea boalelor prin razele luminoase. Sunt multe boale cari astăzi se tratează cu bun succes cu ajutorul luminii. Întrebuintarea razelor chimice a fost pusă în practică mai întâi de invățăutul doctor Finsen, din Copenhaga, care a izbutit să suprimă din lumina solară sau din lumina electrică cu arc, pe care o întrebuintează cu o putere de 20 de mii de lumânări, razele calorifere (producătoare de căldură) care ard țesuturile, cum sunt: razele ultra-roșii, roșii, portocalii și galbene, și să păstreze numai razele chimice. În acest mod se întrebuintează numai razele albastre sau violete, pe cari Finsen le-a obținut făcând să treacă razele luminoase printr'un strat de apă vâpsită cu albastru de metilen sau cu sulfat de cupru amoniacal, pusă această apă înăuntrul unei lentile gănușite care slujește pentru a concentra și a filtra lumina. Prin acest mijloc avem o lumină albastră sau albastru-violetă care este omoritoare de microbii. Pentru ca țesuturile vii să fie pătrunse de lumină trebuie să alungăm sângele din ele prin apăsare (compresiiune).

Actionea acestei luminii asupra pielii nu se vede îndată, ci numai după 6 până la 10 cesuri, când se arată o roșeață, o umflare, o inflamație ușoară și fără durere. Uneori se produce o scurgere apoasă (seroasă), niște beșicute (fliclene) pline de apă, nu de puroiu. Această roșeață rămâne mai mult timp după tratament, cam 15 până la 30 zile. Actionea luminii poate fi purtată asupra corpului gol întreg, sau numai asupra unei părți. Doctorul Finsen a întrebuintat această lumină în boala de nas numită lupus; alți doctori au întrebuintat-o și în alte boale de piele: acnee, cancer (rac), peladă, în reumatism, în nevralgia sciatică, în ticurile nervoase, în nevralgii, în oftalmia granuloasă (trachom), în dispepsii (mistuiri grele), în obezitate (boală de grăsime), și în mod general în toate boalele produse prin încetinirea nutrițiunii.

Întrebuintarea luminii albe. Pentru aceasta se fac niște lăzi cari au pe pereții lor lămpi cu incandescență a căror actione este mărită cu oglinzi reflectoare. Cu ajutorul unei astfel de lăzi poți face o baie locală de a-

bur uscat în care actionea luminii să adage la acea a căldurii; bolnavul începe să asude la 45 grade.

Întrebuintarea luminii roșii. Dacă lăsam să treacă lumina soarelui prin sticlă, în loc de sticlă ordinară, și aceste raze cad asupra beșicutelelor de vârsat (variolă) se împiedecă supurația lor, adică nu mai fac puroiu, tot astfel se vindecă eczema (bubele dulci), etc.

Lumina roșie este excitantă

(întărătoare) și a dat bune succese în tratamentul formelor melancolice ale nebuniei, bolnavul fiind ținut într-o odăie cu perdele roșii și ai cărei pereți sunt vâpsii tot cu roșu.

Lumina albastră precum și lumina verde, au o lucrare calmantă (liniștitoare) și dau rezultate bune în forma maniacală (violentă) a nebuniei.

Dr. VASILE BIANU

Autorul Dicționarului Sănătății

Răvașe dela un țăran moldovean

Cinstite frate plugar de pretutindeni

Din satul meu, mic și cam sărac de pe șesul Moldovei, în apropiere de Prut, care nu mai e „apă blestemată” căci ne-am unit toți moldovenii, mă încumet cu începere de sfânta zi a Anului nou de azi, să-mi atern așa cum mă va ajunge capul, cu gânduri neprefăcute, ceea ce simt în inimă.

Slova mea va merge până la tine și te rog fi bun și scrie și tu, iubite frate, ca să ne cunșțăm și mai mult, căci destulă amare de vreme e de când nu ne-am putut trimite câte unul la altul decât cântecele și doinele noastre.

În astă zi de sărbătoare, când toți ai mei dragi sunt aciuati pe lângă mine, când Marin cel mai mic, mă întreabă de Ardeal și Bucovina, eu nu știu ce să le mai grăesc de fericire. Ochii mi se îndreaptă la iocane și nu știu cum să mai mulțămesc Tatălui ceresc că ne-a slobozit neamul, că una suntem și nu ne va opri nimeni ca să ne vedem.

În sat la noi e bună pace. La sărbători ne adunăm și nu avem alt gând decât la ceilalți frați de sânge și de lege. Domnul profesor și părintele Dimitrache ne spune lucruri minunate cum e în Bănat, cum e în Maramureș în Munții Apuseni, în Crișana.

Ce frumos e pe la voi. Eu știu să desleg două buchi și citesc viața sfinților voștri, câte ova din acel ce-a fost Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Șaguna, căpitanul Avram Iancu, cu moții lui, despre Horia, Cloșca și Crișan. Socot cu mintea, frate de pretutindeni, că și tu amu îți dai osteneala să știi despre faptele sfântului Ștefan-cel-Mare, despre cetatea lui dela Egi și unde doarme somnul re veci la mănăstirea Putna sau unde a văzut lumina zilei în satul Borzești.

Mie îmi dă cu mintea că nu e un neam mai fericit în lumea largă ca al nostru. Nu e vorbă, că murea mea, slabă de înger cum sunt murele, ori de câte

ori e sărbătoare, mai plângă. N'ai ce-i face inimă de mamă. Am avut doi fiicăi, ostași și-au murit în bătălie. A venit sursoare dela regiment, la primărie, că unul a căzut pe lângă Sibiu și altul la Siret. Așa a trebuit să fie. Cu viața și trupul lor și al altora s'a făcut minunea. Dar ei din ceruri ne văd și par'că noi nu avem să ne dărem la ei! Mă doare și pe mine inima că nu mai sunt aici lângă căsuța mea, că au lăsat neveste tinere și nepoți care-i țin pe brațe, dar toată durerea și împrăstie la gândul că cine moare pentru țara lui, acela nu-i uitat niciodată, numele e pomenit la sfintele slujbe iar el e un viteaz. Par'că strămoșii noștri au stat cu mânele în sân. Numai ei știu ce-au suferit și cum s'au răsturnat coștii de moarte ca pologurile de iarbă surmenă ca să ne apere brazda asta pe care o avem și ne hrănim de pe ea. Iaca așa mă gândesc eu în astă zi sfântă de Crăciun. Și tare aș ști ce mai faceți și voi prin alte sate. Dacă aș fi un năzdrăvan ca în povești aș veni în casele voastre îndopărtate de prin munți și văi, dar așa sunt pământean și mă mulțămesc cu gândurile cari vi le trimit tăturoa.

Mă închin cu multă sănătate faște și altă dată mai mult, sărbătorile cu bine și noroc și ceece dorești să îmi plinească, belșug în casă și pâine și la dușmani.

În al lui Gheorghe Popură

CETITI
și RĂSPANDITI
ZIARUL VOȘTRU
**CULTURA
POPORULUI**
CE TRĂESTE PRIN
DOI SI PENTRU DOI
ZIARUL VOȘTRU
NU PRIMESTE SUBVENȚII
DE LA STAT — DECI A
BONAT-DA CAT DE MUNT

Dumnezeu poartă de grijă

Au cîcă a fost un om, dar nu lăsa să se sărac, sărac de n-avea după ce bea apă și cu toate că muncea de dimineată până seara, nimic nu se alegea de munca lui. Toate ca toate, calea-lăsa, dar dela un timp se sătu-șă și el de atîta sbucium.

De geaba fuga începe, fuga acolo, trudă zădărnice; nu sporește cu nimic. Parcă era un făc-șă și paze! Și apoi și la casă-lăsa ce în ce gurile se înmulțeau, numărul copiilor creștea; iar bietul om alerga până ce nu mai putea, ba în colo, ba în coa-șă le scoate pe toate la bun-șăpăt și de geaba.

Dela o vreme, dacă văzu că și cît muncește și e de geaba, se apucă?

Spuse o scrisoare lui Dumne-șău. Că ce-șă zise el?

Dumnezeu mi-a dat atîter-șăii, tot dela el am să-i cer-șămi dea cu ce să-i pot hrăni. Și scrisese scrisoarea frumos, cum se pricepu el, o pecetlui bine și cum ce să facă cu dînsa? Cine-lăsa i-o ducă lui Dumnezeu? Iată-lă se stărnă într'aceia o furtu-șă, și furtuna cea cu vîrtejuri-lăcă! Omul nostru aruncă scri-șăsoarea într'un vîrtej și multu-șămit că a putut-o triaște așteptu-șă răspunsul...

Vîrtejul s'a tot dus, s'a tot-șălă până la curtea împăratului-lăcului același, și s'a dus și scri-șăsoarea cu el și a lăsat-o drept-lă curtea împăratului pe o că-șăre în grădina.

Împăratul ista avea obiceiul

de se plimba în fiecare dimi-șăneșă prin grădina. Se plimbă-șă și în dimineșă asta ca în tot-șădeana.

Cum mergea el, numai iaca-șă dă de scrisoarea cea. O ia el, o-șă vede, o citește și înțelege cum-șă și ce seria într'însa. De grabă-șă dă poruncă la un logofăt al lui-șă să se ducă în cutare loc, în cu-șătare sat să vadă dacă este cu-șătare om, — și dacă o fi să-l adu-șăcă împreună cu toți ai lui la-șă curtea împăratească.

Logofătul acela, de cuvînt, se-șă duce în satul unde era omul, il-șă ia cu toți ai lui și-l aduce la-șă împărat. Împăratul cum îl ve-șă de il și ia la întrebare.

— „Ai trimis tu scrisoare lui-șă Dumnezeu?”

— „Am trimis, zice oraul.

— „Ei iaca ț-a trimis răs-șăpuns, zice împăratul, care era-șă bun de suflet și mi-a scris mie, că pe tine să te fac prietenul-șă meu, și pe feciorii tăi să-i fac-șă oameni de seamă la curtea mea.

Și cîzînd oraul nostru în ge-șănunchi cu lacrimi de bucurie-șă cultumi lui Dumnezeu pentru-șă purtarea de grijă, iar împăra-șătului pentru bunătatea lui. Și-șă trăsesse și vor fi trăind și astăzi-șă fericiți la curtea împăratului de-șă n'or fi murit.

Acu eu v'am spus o poveste, dar din povestea asta învățați-șă că, Dumnezeu are grijă de toți-șă cei ce cu credință îi cer ajutor, răsplătindu-i binefacerea cu-șă fapte bune.

Petru Gh. Savin.

Higiiena în timpul sarcinii la animale

Transformările sau modifică-șările pe care le suferă oul mami-șăleror (ovula fecundată), până-șă la constituirea unei noi ființe, capabilă de a trăi prin sine în-șăși, poartă numele de gestație-șă și starea de plenitudine a mamei-șă sau cînd se zice că mama (fe-șămela) este plină). Timpul cît-șă mama poartă ființa procreată, variază la animalele noastre do-șămestice astfel:

La capă durată gestației este-șă de 340—350 zile, aproape 11 luni-șă și jumătate. Sunt cazuri, însă-șă cari, cînd o capă a dat naștere-șă unui mîns foarte frumos după-șă 55 zile (15 luni și 5 zile).

La măgărușă, termenul mijlo-șăcu este puțin mai mare ca la-șă capă: 12 luni și câteva zile.

La vacă termenul gestației-șă este 280—290 zile cea ce revine-șă la 9 luni și jumătate.

La capră: 148 zile (5 luni).

La seroașă: 120 zile se zice a-șădesea 3 luni, 3 săptămîni și 3-șă zile.

La cățea: 2 luni sau 9 săptă-șămîni.

La pisică: 8 săptămîni.

La opusă: 27—34 zile.

Dela data cînd a rămas în-șăfărmînt este necesar de a pune-șă mama care va produce o nouă-șă ființă, în astfel de condițiuni, de-șă să-i permită de a-i da toate-șă elementele necesare dezvoltării

produsului său și a îndepărta în-șă același timp toate cauzele capa-șăbile de a produce nașterea în-șăainte de termen. Pentru aceasta-șă trebuie a se avea în vedere:

1) Trebuie a se izola (despărți)-șă femelele (viitoarele mame) de-șă masculii, pentru ca prezenta lor-șă să nu întretină o excitație con-șătinuă, anormală chiar, pentru-șă organele genitale. Se citează-șă chiar exemple de avort, la epe-șă mai ales, datorită faptului de-șă mai sus. În general această re-șăgulă trebuie păstrată în primul-șă rînd, pentru epe, celalalte ani-șămale fiind mai puțin susceptibi-șăle unei noi excitațiuni a orga-șănelor genitale. Cu toate acestea, a-șătunci cînd situația și celalalte-șă mijloace permit, este bine ca a-șăceastă separare să se facă pen-șătru toate animalele.

2) Femele plină trebuie a fi in-șăgrijită cu blîndețe. Se va alege-șă pentru aceasta, îngrijitori re-șăcunoscuți prin blîndeța lor pen-șătru animale.

3) Operațiunile chirurgicale-șă trebuiesc pe cît e posibil a fi e-șăvitate. Dacă însă necesitatea va-șă cere aceasta, e bine și prudent-șă ca patul de pae pe care se va-șă culca animalul să fie cît mai-șă gros posibil.

4) Animalele în gestație tre-șăbuiesc a fi puse în grajduri spa-șățioase și cu uși largi, spre a

se feri loviturile sau chiar a-șătingerile pîntecului (flancuri-șălor). Pentru epe se recomandă-șă boxe unde ele sunt lăsate în li-șăbertate înainte și după naștere. Cînd sunt întrebunțate la că-șălărie trebuie avut în vedere ca-șă greutatea călărețului să fie cît-șă mai mică posibilă.

Loviturile cu pîntenii trebu-șăesc evitate.

5) Nu se recomandă, fiind-șă chiar periculos de a se lăsa e-șăpele pline la pășune la un loc cu-șă vitele cornute pentru motivul că-șă cea mai mică atingere cu corn-șăul în regiunea abdominală (pîntecului) ar putea provoca-șă avortul.

6) Mulgerea trebuie oprită la-șă vacă între a 7 și a 8 lună a ge-șăstației. Dacă se continuă mai-șă mult, se slăbește animalul, se-șă influențează și chiar se vatămă-șă dezvoltarea fătusului și se mic-șășorează cantitatea de lapte ce-șă trebuie a o avea după naștere.

7) Se recomandă mișcarea la-șă animalele în gestație; se va e-șăvita în acest scop locurile acci-șădentate de oarece, ar putea fi-șă expuse la alunecări și consec-șătiv avortului.

Cînd animalele sunt ținute în

permanentă în grajd, cum e ca-șăzul la epe, se recomandă plim-șăbarea la mîna.

Eapa plină poate fi întrebui-șănțată la serviciu, fără nici un in-șăconvenient, până în a 8 lună a-șă gestației; vaca până în a 6—7-șă lună.

8) Hrana care se dă femelelor-șă pline trebuie a fi suficientă și de-șă bună calitate; trebuie a li se re-șăzerva substanțele cele mai nu-șătritive și cele mai ușoare de di-șăgerat; a se evita alimentele fi-șăbroase și tari, care prin volumul-șă lor îngreună și jenează mișcă-șările respiratorii ale fătusului.

Furajele acoperite de rouă, de-șă mucegai, băuturile prea reci, trebuiesc de asemenea evitate, de-șă oarece pot da naștere la mete-șăorizatii (dezvoltarea de gaze), provocînd compresiunea matri-șăce și consecutiv avortul.

Veterinar maior V. Dumitrescu
Divizia 17.

N. R. Articolul „Căldurile la-șă animale”, dintr'o greșală de ti-șăpar a eșit semnat colonel Ione-șăscu. Articolul este al d-lui dr. colonel Oprescu. Facem cuveni-șăta rectificarea.

CRONICA SĂPTĂMĂNEI

Săptămîna politică. Înainte de-șă sărbători, vacanțele au adus o-șă liniștire a veșei politice. Guver-șănul se luptă pentru formarea-șă majorităților parlamentare, a-șădică numărul de glasuri trebu-șăitor în sfaturile țarei pentru a-șă avea încrederea poporului. Partidele din opoziție s'au con-șăvins că numai dizolvarea sfa-șăturilor țarei și facerea de noui-șă alegeri va putea dovedi voința-șă națiunii.

Între aceste linii mari de po-șălitică generală, întâmplări dife-șărite vin să adauge fapte noi. Astfel în Basarabia, câteva-șă ziare din cele întretinute de-șă streini au voit să descopere omoruri și nelegiuiri în sarcina-șă stăpînirii și armatei. Comuni-șăcatul dat de guvern în această-șă chestie dovedește însă pe de-șăplin că instreinații cătorva ziare-șă atacînd armata și autoritățile-șă civile au mințit, nelegiuirile-șă fiind doar în mintea acelora ce-șă voesc să coboare încrederea de-șă care se bucură statul nostru în-șălăuntrul și în afară hotărelor.

Un alt fapt important este-șă vizita M. Sala Regelui Alexan-șădru al Iugoslaviei, care a sosit-șă la Sinaia fiind oaspetele fami-șăliei noastre regale. Această vi-șăzită se pune în legătură cu o-șă apropiată căsătorie între Re-șăgele Alexandru și M. Sa Re-șăgală Principesa Mărioara, a-șădona fică a M. M. L. L. Re-șăge-șălui și Reginei României. Prin a-șăceastă căsătorie, pe care nu o-șă putem decât dori, credem că-șă se va pune capăt suferințelor-șă românilor din Torontalul ră-șămas sărbilor, pentru că între-șă deși popoare vecine ce-au su-

ferit împreună jugul asupritor-șă și și-au vărsat împreună sân-șăgele pentru libertate și Dreptate-șă nu mai trebuie să fie dușmăne-șă și certari. M. Sa Regele Ale-șăxandru de-a căruia dreptă ci-șăgetare nu ne putem îndoi va ști-șă ca odată cu Soția luată dintre-șă români să ducă și o cunoaștere-șă mai adîncă a poporului nostru-șă care departe de-a căuta certuri-șă vecinilor se silește ca prin brî-șănă înțelegere să capete dreptă-șătea și bunăvoința tuturor.

Tot pentru această bună în-șățelegere Președintele Consiliu-șălui de miniștri el Țarei, D. Take-șă Ionescu, a trimis o scrisoare-șă d-lui Pasici primului ministru-șă iugoslav, cerînd să se strîngă-șă cît de curînd o consfătuire a-șă „Micii înțelegeri” spre a hotă-șără intrarea în această tovară-șășie de state, a Austriei și a Po-șăloniei. În acest chip „mica în-șățelegere” va fi formată din Ro-șămânia Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia și Austria, puteri ce-șă vor ști totdeauna să apere pă-șămînturile garantate prin actua-șălele tratate de pace contra duș-șămanilor de eri ce vor fi și cei-șă de mîine.

Sociale. Sunt triste sărbăto-șările anului acestuia.

Sunt triste pentru că sărăcia-șă domnește în cea mai mare par-șăte a poporului, sărăcie cu atît-șă mai greu de suferit, cu cît vine-șă după un război lung și sânge-șăros fiind îngreunată de altfel din-șă greșelile guvernelor ce s'au pe-șărindat la cărma țarei. Poporul-șă însă își dă seama că, aceste su-șăferinți și lipsuri cari sunt azi în-șă toate statele nu se pot trece-șă fără răbdare, și nu vînturătorii

de vorbe cari promit marea cu-șă sarea, vor fi acei ce vor schim-șăba ca prin minune în bine totul.

Sunt însă oameni cari o viață-șă întreagă au trăit din înșelarea-șă păturei muncitorești a orașelor. Acești oameni, ești de curînd-șă din închisori unde își făcuseră-șă pedeapsă ca bolșevici, au reîn-șăceput să atîte lumea muncito-șărească din banii căreia trăiesc-șă cînd bolșevicii dela Moscova-șă nu le trimit fonduri. Nu ne în-șădoim că poporul românesc, cu-șă minte și cunoscător al celor ca-șări îi voesc binele, va ști să ră-șăpundă cum se cuvine acestor-șă pușcăriși ce voesc să organ-șăzeze iar „sindicatelor roșii” du-șă pace au făcut să reapară ziarul-șă „Socialismul” organul „partidu-șălui comunist” sau mai bine al-șă trădătorilor de neam vînduți-șă rușilor.

Muncitorimea, în afară de-șă cea streină opoșită la noi, în-șățelege că numai alături de ce-șălelalte pături ale poporului în-șă muncă comună, va putea să-șă asigure un viitor mai bun. Lupta, desbinările, anarhia în sânul-șă aceluiasi popor, nu servesc de-șăcît în a da dușmanilor streini-șă putința de rășuire a pămîntu-șărilor lui. În „sindicatelor națio-șănale” și în adevăratul socialism-șă al oamenilor luminați stă des-șăvoltarea muncitorimei româ-șănești. Oameni plătiți de bolșe-șăvicii dela Moscova nu caută-șă decât să-șă asigure lor averi-șă supte din vlaga popoarelor, iar-șă fericirea ce o promit se poate-șă vedea azi în Rusia.

De altfel lupta socială prin-șă mijloace violente azi în Româ-șănia, unde prin muncă, este loc-șă pentru toată lumea și-un spirit-șă democratic ce se poate compara-șă cu cel din Apus, n'are rostul-șă decât în capul celor cătorva-șă pușcăriși rășăciți, de care am-șă vorbit mai sus.

Economică și financiară. În-șă afară de situația nenorocită-șă care am arătat-o în cronicile-șă noastre din numerile trecute, — sunt câteva fapte noi ce aduc-șă o înrîutățire în mersul produc-șăției industriale și comerțului-șă țarei.

Astfel înghețul Dunărei, mult-șă înainte de vreme, a luat putința-șă cea mai bună de export, prin-șăzînd încă între stocuri nenumu-șărate vase și stricându-le. Cu-șă toate că s'au cheltuit peste 20-șă milioane cu spargerea ghețu-șăl între Galați Brăila, totuși nu s'a-șă ajuns la nici un rezultat cu-șărentul apei fiind mc și stocu-șările îngreunându-se la cotitru.

Cu acest prilej s'a văzut însă-șă lipsa de grijă a „comisiunii in-șăternaționale a Dunărei” care de-șă zeci de ani decînd funcțio-șănează și îngheite miliarde, n'a-șă putut cel puțin să aibă un vapor-șă spărgător de gheț. Așa se ve-șăde greșala ce s'a făcut de ma-șările Puteri cînd au impus tă-șărilor țarmurene, o comisie de-șă streini pentru a îngriji de gurile-șă Dunărei, cînd tocmai poporul-șă interesat, trebuia lăsat liber-șă spre a organiza nevătăla pe-șă fluviu.

BIBLIOGRAFIE

A aparut:

Curierul Justiției Militare
No. 5 și 6. Singura publicație de Drept Penal Militar necesară tuturor D-lor avocați tuturor ofițerilor și Corpurilor de trupă, precum și posturilor de Jandarmi. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 100 (una sută lei).

„Biblioteca Soldatului și a Cetățeanului” anul al II No. 9. Revista de cultura și educație ostășească și cetățenească. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 30 (trei zeci lei).

Se primesc abonamente și la ziarul nostru.

Pentru militari, prieteni,
invatatori etc.

Istoricul luptelor noastre românești din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute în nemurire la cele trei hărți lucrate în culori de Dl. General C. St. Amza, și care se găsesc de vânzare la Ad. la ziarului „Cultura Poporului” numai cu 6 lei bucata (plus poșta).

Acute hărți au nevoie să lipsească din casa oricărui bun Român. Prin ele putem vedea cum s-a desfășurat lupta la Tisa și ocuparea B. Peste; variațiile teritoriale stăpânite în timpul războiului și istoricul grafic al războiului. Toate hărțile sunt însoțite de date istorice.

CARTEA ROMANEASCA

INSTITUT DE ARTE GRAFICE
SUCURSALEA
COSINZENTIA
CLUJ
STR. MAREȘULUI 3.

CRUCEA DE PROTECȚIE
ROMANESCA TOT
FAMILIEI DE LUCRĂTORI DE
TEHNOLOGIE, BORDO-
NE PRĂCINII BRO-
SURI, ZURC ZURC
SIECULARESCHE RE-
DISC, ECC, ECC, ECC

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, în ferestre: circular diametru 30 c. m. Informații la Ad. la ziarului „Cultura Poporului”

CAUȚ: 3 camere goale și bucatărie. Oferte la ziar s. A. S.

BANCA ROMANEASCA

SOCIETATE ANONIMA

Capital Social 160,000.000 Lei.

Sediul Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălti, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți,
Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului,
Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREȘTI

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BĂNCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUXELLES (Coba-Slovenia etc.)

cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scoți. — Avansuri pe ipotecă, gajuri de efecte publice, acțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și încasări. Emite cecuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

„Curierul Justiției Militare”

Publicație de Drept penal militar, doctrină juridică militară, autorizată de Marele Stat Major General al Armatei.

Apare la 1 și 15 a le fie cărei luni, sub conducerea tuturor Comisariilor Regali din țară și prin concursul Doamnelor Magistrați și Avocați.

Publicația este necesară tuturor Doamnelor Ofițeri, tuturor Corpurilor de trupă, și posturilor de jandarmi, cuprinzând discuțiile tuturor problemelor justiției militare și toate indicațiile și formulările necesare la întocmirea cererilor, plângerilor de dare în judecată și a mecanismului judecătoresc.

Tot atât de necesară Doamnelor avocați.

Redacția și Administrația
Cluj

Strada Dorobanților No. 11

Abonamentul anual lei 100 una sută lei jandarmii rurali pot plăti abonamentul în rate lunare.

„Biblioteca soldatului și a cetățeanului”

Publicație de cultură și educație militară și cetățenească, autorizată de Marele Stat Major al Armatei.

În al doilea an de existență, este singura publicație militară în acest gen și indispensabilă militarilor și cetățenilor militari.

Redacția și Administrația Cluj

Str. Dorobanților, 11

Abonament anual.
Lei 30 (trei zeci lei)

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comerț s. p. a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vărsat

Secția de Bancă @ Secția de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hargh., Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Viena.

ANUNCIURILE SI RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele” Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3